

Posudek oponenta na rigorózní práci

Dluhy a pohledávky zemřelého

Autor: Mgr. Pavlína Siberová

1. Téma rigorózní práce je z hlediska civilního práva tradiční. Vzhledem k účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. však došlo v úpravě soukromého práva k mnohým změnám. Tyto však nejsou stejně rozsáhlé a intenzivní ve všech jeho oblastech. Úprava dědického práva patří právě k oblastem, které doznaly nejrozsáhlejších kvantitativních i kvalitativních změn.

Občanský zákoník z roku 2012 se vrací k tradičním právním institutům a koncepcím úpravy právního osudu dluhů a pohledávek zemřelého. Tématika zvolená Mgr. Siberovou je proto vysoce aktuální a to nejen z pohledu právní praxe, ale též z pohledu právní teorie. Ucelené zpracování zvoleného tématu lze proto jen uvítat.

2. Zpracování rigorózní práce kladlo na autorku vysoké nároky především co do rozsahu a způsobu zpracování vstupních informací – úprava v ABGB až po úpravu v OZ 89/2012, procesní předpisy – císařský patent z roku 1854, OSŘ, zákon o zvláštních řízeních soudních, exekuční řád, předpisy o zdravotním a sociálním zabezpečení, daňový řád, právní úprava osudu dluhů a pohledávek zemřelého ve Velké Británii, Německu a Francii, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012.

Vysoké teoretické nároky vyplývaly z faktu, že se autorka musela vypořádávat s jednotlivými a často protichůdnými názorovými proudy, kdy řešení některých otázek je prozatím předmětem diskuse.

Při zpracování rigorózní práce bylo využito standardních interpretačních metod v právu – tj. metoda deskripce, analýzy a syntézy. Kladem práce je její strukturovanost, kdy autorka zpočátku vždy sleduje obecnější problémy, následně přechází k dílčím a souvisejícím otázkám. Výklad některých kapitol je však správně pojat vývojově, závěrečné kapitoly využívají komparaci.

Závěry uváděné v práci mají dostatečnou oporu v domácí i zahraniční literatuře a judikatuře, která je vždy řádně citována.

3. Předložená rigorózní práce je formálně rozčleněna včetně úvodu a závěru do patnácti kapitol. Na samotný úvod navazuje výklad dědického práva jakožto universální sukcese, třetí kapitolu autorka věnuje historickému exkurzu do odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele, čtvrtou pak současné právní úpravě této problematiky. Dispozicím s budoucím, či existujícím dědickým právem věnuje kapitolu pátou.

V zásadě novým anebo alespoň nově upraveným institutům dědického práva jsou věnovány kapitoly šestá, sedmá a osmá. Kladně je potřeba hodnotit

zařazení výkladu souvislostí dědického, exekučního a daňového řízení (kapitola 9. a 10.).

V navazujících kapitolách (11. až 13.) se autorka zaměřila na problematiku právní úpravy dluhů a pohledávek zemřelého ve Velké Británii, Německu a Francii.

V samostatné kapitole je zpracováno evropské nařízení k dědickému právu (kapitola 14.)

Obsahové členění plně odpovídá formální struktuře a podtrhuje přehlednost a srozumitelnost práce.

4. Předloženou rigorózní práci je potřeba hodnotit jako velmi zdařilé a osobité zpracování autorkou zvolené problematiky. Mgr. Siberová nepostavila svůj výklad na pouhém popisu či rešerši, ale nabízí mnohdy protichůdné názory, které srovnává a pokud se k některému přiklání, vždy tento svůj závěr řádně zdůvodňuje. Autorka se vždy drží zvoleného tématu, nicméně v patřičných souvislostech podává výklad i k tématům souvisejícím (přechod majetkových práv jinak než děděním – str. 9 - 16, exekuční řízení, daňové otázky).

Těžiště práce z hlediska rozsahu i hloubky zpracování spočívá v rozboru problematiky právního soudu pohledávek a dluhů zemřelého.

Autorka správně akcentuje tradiční instituty dědického práva chránící dědice (výhrada soupisu nebo postupy jí nahrazující) a věřitele zůstavitele (odloučení pozůstalosti). Praktický dopad výhrady soupisu demonstruje na didakticky pojatých praktických příkladech (str. 38).

Kladem práce je nepochybně i autorčin zajímavý postřeh týkající se původu omezené odpovědnosti za dluhy zůstavitele mající původ ve starém germánském a uherském právu (str. 25). Tato se promítla do úpravy středního zákoníku občanského č. 141/1950 Sb. Patřičným způsobem je zpracována též problematika odkazů a to nikoli jen v popisném či systematickém pojetí. V této souvislosti autorka správně poukazuje na principiální universální sukcesí (kapitola 6. 5.). Práce je bohatá též na procesní souvislosti a to zejména v rámci pozůstalostního řízení.

V kontextu zvolené problematiky autorka provádí komparaci též s úpravou Velké Británie, Německa a Francie. Čtenáře seznamuje s v mnohém směru odlišným pojetím anglické úpravy a se zajímavým způsobem stanovení rozsahu zdanění (str. 102).

Rigorózní práce vykazuje konstantní a velkou hloubku analýzy zvoleného tématu, kladně je nutno hodnotit také průběžně vedený poznámkový aparát čítající 233 poznámek pod čarou doprovázející 117 stran vlastního textu.

5. Předložená rigorózní práce je sepsána čtivým a srozumitelným jazykem. Pozitivem je grafické zdůraznění nosných myšlenek podtržením. Autorka prokázala schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem, prokázala též

hlubší znalosti dané problematiky. Lze uzavřít, že cíl práce vytčený v samotném úvodu na str. 4 a v závěru práce byl splněn.

6. K práci je možné mít jen některé připomínky:

Str. 7 prokura nezaniká smrtí podnikatele, ledaže bylo ujednáno něco jiného (§ 456), osobní služebnost lze ujednat i ve prospěch jiných dědiců – má se za to (§ 1302), Str. 26 občanský zákoník č. 40/1964 Sb. nabyt účinnosti 1. 4. 1964, str. 62 „2. 21.“

7. Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové náležitosti kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě, v rámci které se Mgr. P. Siberová zaměří na otázku: Vzdání se dědického práva jako způsob obejití vůle zůstavitele a potenciální solidární odpovědnost za dluhy osoby, která se dědictví vzdává a osoby, která jej nabývá a to analogicky se smlouvou o zcizení dědictví (§ 1720).

V Praze 18. 11. 2015

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.
Oponent rigorózní práce